

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศาลต่างประเทศในภาคเหนือของประเทศไทย (พ.ศ. 2416-2480)
ชื่อนิติกร	นางรัตนาพร เศรษฐกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แถมสุข นุ่มนนท์ รองศาสตราจารย์ ธิดิมา พิทักษ์ไพรวรรณ
ภาควิชา	ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา	2523

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์ถึงบทบาทของศาลต่างประเทศในภาคเหนือของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2416-2480 นับตั้งแต่ไทยเริ่มตั้งศาลต่างประเทศขึ้นตามสัญญาเชียงใหม่ พ.ศ. 2416 จนกระทั่งถึงปีที่ฝรั่งเศสยกเลิกระบบศาลต่างประเทศในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2480 โดยในแต่ละบทจะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานของศาล ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ศาลประสบและการแก้ไข ปรับปรุงระบบกฎหมายของศาล ตลอดจนการขยายอำนาจขอบเขตของศาลออกไปตามเมืองต่าง ๆ ในภาคเหนือของไทย จนขยายออกไปทั่วประเทศตามสนธิสัญญาระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2449 และตามสนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษในปี พ.ศ. 2451

จากงานวิจัยฉบับนี้จะเห็นได้ว่า ศาลต่างประเทศนั้นเกิดจากความร่วมมือระหว่างไทยกับมหาอำนาจตะวันตกที่มีอิทธิพลสูงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ อังกฤษ โดยอังกฤษยอมผ่อนผันให้อำนาจทางการศาลแก่ไทยบางส่วน ให้ไทยมีอำนาจชำระตัดสินคดีความคนในบังคับอังกฤษในภาคเหนือตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาเชียงใหม่ พ.ศ. 2416 และ พ.ศ. 2426 ทั้งนี้มีจุดประสงค์แรกเริ่ม คือ แก้ไขปัญหาคดีความ ปัญหาโจรผู้ร้าย และปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้านายขุนนางกับคนในบังคับอังกฤษในภาคเหนือ

นอกจากนี้ ศาลต่างประเทศยังมีบทบาททางด้านการเมือง กล่าวคือศาลต่างประเทศเป็นหน่วยงานแรกของไทยในภาคเหนือ ได้วางรากฐานอำนาจทางการเมืองให้แก่ไทย จนสามารถเข้าจัดการควบคุมการปกครองประเทศราชภาคเหนือ ลดฐานะจากประเทศราชมาเป็นเพียงมณฑลหนึ่งของไทย และการที่ไทยเข้าควบคุมการปกครองประเทศราชภาคเหนือนี้ ทำให้ไทยสามารถป้องกันการขยายอำนาจของมหาอำนาจตะวันตกเข้ามาในภาคเหนือได้อีกด้วย